

Değişen dŸnyada yeni bir ebeveynlik yaklaşımı: Helikopter ebeveynlik

Melih Burak Ŗzdemir¹

Ŗzet: Yaşanan ekonomik, sosyal, politik, duygusal, teknolojik pek çok etken ebeveynlerin çocuklarına karşı yaklaşımlarını da değiştirebilmekte ve doğal olarak yeni ebeveynlik stillerini ortaya çıkarabilmektedir. 'Helikopter Ebeveynlik yaklaşımının ocuklar Ÿzerindeki etkileri ve bilinen ebeveyn tutumlarının Ŗtesinde Ÿlkemizde yeni yeni tartişılıyor olmasından ŖtŸrŸ kavram literatŸr çerçevesinde ele alınmış ve konuyla ilgili genel bir ereve çizilmeye çalışılmıştır. Çocukların problemleri ebeveynleri tarafından özŸldŸğŸnde çocuklar kendi problemlerini çözecek ŖzgŸven ve yeterliliği geliştirmeyebilirler. Başarısızlık yaşamın normal akışı içinde kaçınılmaz bir durumdur ancak başarısızlıktan başarı çıkarmayı çocuklar kendileri Ŗğrenebilir. Bu durumu avantaja çevirerek aslında neyi yanlış yaptıklarını kendileri çok daha iyi fark edebilirler. LiteratŸr tarandığında birkaç çalışma hariç helikopter ebeveynliğin uzun vadede çocuklara zarar verdiği yapılan araştırmalarla da ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Helikopter ebeveynlik, ebeveynlik yaklaşımı, ocuk.*

A new parent approach in changing world helicopter parenting

Abstract: Many economic, social, political, emotional, and technological factors are changing parents' attitudes toward their children and naturally leading to new parenting styles. Since "Helicopter Parenting" has recently been discussed in our country beyond its impact on children and known parental attitudes, the concept was discussed in the context of the literature and an attempt was made to draw a general framework on the topic. When children's problems are solved by their parents, children may not develop the confidence and competence to solve their own problems. Failure is inevitable in the normal course of life, but children can learn for themselves to make success out of failure. They can use this to their advantage and recognize for themselves what they actually did wrong. A review of the literature shows that helicopter parenting harms children in the long run.

Keywords: *Helicopter parenting, parenting approach, child.*

Başuru/Submitted

20 Nis / Apr 2023

Kabul/Accepted

24 May / May 2023

Yayın/Published

31 May/May 2023

DOI:

10.59320/alanyazin.1286311

İnceleme Makalesi

Review Article

Alanyazın Eğitim

Bilimleri Eleştirel

İnceleme

Dergisi

CRES Journal

Critical Reviews in

Educational Sciences

2023, 4/1, 21-31.

Ŗzdemir, M.,B. (2023).

Değişen dŸnyada yeni bir

ebeveynlik yaklaşımı:

Helikopter ebeveynlik,

Alanyazın, 4(1),21-31

ŖncŸ Okul YŖneticileri

Derneği

e-ISSN: 2718-0808

¹ MEB, mlhbrk52@hotmail.com ORCID.0000-0001-7016-0745

Giriş

İnsanın doğumuyla başlayan yaşam mücadelesinde ve yetişmesinde aile, okul ve yaşadığı çevre oldukça önemlidir. Bu üç yaşam ekseninde birey gelişmekte, yaşamı ve kişiliği şekil almaktadır. Bu dönemde çocuğun doğduğu ve yetiştiği aile ortamı ve ebeveynlerin çocuklarını yetiştirirken ortaya koydukları tutumları oldukça önemlidir (Arslan ve Kırıl, 2022). Çocukların ebeveynlerinden gördüğü yaklaşım şekillerinin onların kişilikleri, benlik algıları ve çevrelerindeki diğer bireylerle olan ilişkileri üzerinde etkili olduğu ifade edilebilir. Ebeveynler tutum ve davranışlarıyla çocuklarını duyarlı, ilgili, sorumlu, mutlu ya da kaygısız, sorumsuz ve mutsuz bireyler haline getirebilmektedir. Çocuklar, ailelerinden öğrendiklerini sosyal yaşamları içerisinde diğer bireylere yansıtabileceklerinden sağlıklı bireyler ve sağlıklı nesiller yetiştirilmesinde ebeveynlere sorumluluklar düşmektedir (Betül, 2007). Aile içerisinde çocuğa karşı gösterilen yaklaşımlar gerek aile yapısı gerekse de çocuğun kişilik gelişimi üzerinde oldukça önemlidir (Kaya vd., 2012). Doğduğu günden itibaren çocuğun kişiliği öncelikle ailesi, okulu ve yaşadığı çevre tarafından şekillenmektedir. Kişiliğin temellerinin yaşamın ilk 5-6 yılında ailede atıldığı düşünüldüğünde, çocuğun kişiliğinin şekillenmesinde sosyal çevre olarak en etkili alan aile ortamıdır. Kişiliğin gelişiminde birinci derece sorumluluğun ebeveynlere ait olduğu düşünüldüğünde ebeveyn tutum ve davranışlarının çocukların kişiliklerinin şekillenmesinde önemli bir unsur olduğu söylenebilir (Kaya, 1997).

Ebeveynlik, sağlıklı çocuk yetiştirmede önemli role sahiptir. Her bireyin kişiliği çocukluk döneminde şekillenmektedir. Bu evrede çocukların rol model aldıkları en önemli kişiler ebeveynleridir. Ebeveynlerin çocuklarına olan tutumları, çocuklarının ruhsal ve kişisel gelişimleri üzerinde oldukça önemlidir (Checa vd., 2017). Çocukların yaşamlarına yön verecek olması sebebiyle önem arz eden ebeveyn tutumları, devamlı ve sistemli şekilde uygulandıkları davranış kalıplarına göre sınıflandırılır. Bu tutumlar çocukların yaşamlarına pozitif yönde faydalar sağlayacağı, mutlu ve kendisine yeten bireylerin oluşumuna zemin hazırlayacağı gibi tam zıttı durumların kaynağı da olabilmektedir (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016).

Kişiliğin öznel yanını ve esasını oluşturan benlik, bireyin kendi kişiliğine dönük kanılarının toplamı, kendini tanıma ve değerlendirme şeklidir. Benlik, insanın kendi kişilik özellikleri, hedef ve beklentileri, yetenekleri, değer yargıları ve inançlarından oluşur (Enç, 1980). Benlik, çocuğun kendini diğerlerinden ilk ayırmaya başladığı 2 yaş civarında gelişmeye başlar, 20'li yaşlara doğru iyice netlik kazanır ve bireyin yaşamı boyunca da gelişmeye devam eder. Ebeveyn tutumlarının çocukların benlik kavramları üzerinde, genel manada ise kişilikleri üzerinde etkisinden sıkça söz edilir (Kaya, 1997). Çocuk ebeveynleri ile olumlu bir ilişki kurabilmişse yeteneklerini tanır, geliştirir ve kendisiyle ilgili pozitif kanaatlere varabilir. İlişki olumsuz olursa çocuk devamlı engelleneceği için yeterli bir benlik gelişimine sahip olamayabileceği söylenebilir (Ersanlı, 1991). Gençler için bağımsız bir benlik duygusu geliştirmek oldukça önemlidir. Bu nedenle kendi yeteneklerini test etmeleri ve dünyayı kendi başlarına keşfetmeleri önemlidir. Davranışlarının sonuçlarıyla nasıl yüzleşeceklerini ve bunlarla nasıl başa çıkacaklarını da öğrenmeleri gerekir. Aşırı korumacı ve kontrol edici ebeveynler, gençlerin yetişkin olarak gelişimlerine destek olacak temel becerilerin oluşması noktasında tutumları ile bu duruma set çekebilirler (What is helicopter parenting, 2022).

Günümüzde dünyada yaşanan ekonomik, sosyal, politik, duygusal, teknolojik pek çok etken ebeveynlerin çocuklarına karşı yaklaşımlarını da değiştirmekte, doğal olarak yeni ebeveynlik stillerini de ortaya çıkarmaktadır. Çocuklarla El Ele Ebeveynlik (temel duygu çocuğun ebeveynlerinden en az biriyle iyi iletişim ve etkileşim halinde olması hali), İnatlaşmadan Ebeveynlik (ebeveynlerin, çocuklarıyla çatışmaya girmeden uyum içinde olabilmesi), Doğal Ebeveynlik (çocuğun yapması gerekenleri kendi iradesi ile yapması, çocuğun zorlanmaması), Pozitif Ebeveynlik (çocuğun yaptığı şeyin ebeveynleri tarafından neden hoş karşılanmadığını bilmek istemesi gibi 'neden' sorusunun önemli olduğu ebeveynlik yaklaşımı) (Dönmez, 2019) yeni nesil ebeveynlik stillerine örnek olarak gösterilebilir. Bunlardan biri de Helikopter Ebeveynlik stildir. Ülkemizde Helikopter Ebeveyn tutumları ile ilgili yapılan ilk çalışma Yılmaz (2019) çalışmasıdır. Yılmaz'a (2020) göre magazin basınında konu zaman zaman ele alınmış olsa da konunun ele alındığı ortam, içerik ve yöntem bilimsellikten oldukça uzaktır. Ayrıca konuyu ele alanlar da akademik bir kimliğe ya da öz geçmişe sahip bireyler değildir Ebeveyn tutumlarının benlik kavramı ve genel manada kişilik üzerindeki etkileri dikkate alındığında kavramın üzerinde durulmasının ve ülkemizde yeni yeni tartışılıyor olmasından ötürü gündemde tutulmasının önemli olduğu inancıyla böyle bir çalışma yapılmıştır. Yurt içi ve yurtdışında yapılan çalışmalar bu ebeveynlik kavramının ve bu ebeveynlik stiline negatif

sonuçlarını ciddi şekilde ortaya koymaktadır.

Helikopter Ebeveynliğin Tarihi

'Helikopter Ebeveynlik' çocuklarının yaşamlarına aşırı derecede dahil olan ebeveynleri tanımlar. Bu ebeveynler yakınlarda uçan ve ilk sorun belirtisinde yardım etmek için aşağıya inen ebeveynleri tarif eder. Bu ifade ilk olarak 1969'da Dr. Haim G. Ginott'un 'Ebeveyn ve Genç Arasında' adlı kitabında ortaya konmuştur (What is helicopter parenting, 2022). Bu ebeveynler çocuklarının üzerine gereğinden fazla eğilen, çok fazla dikkat gösteren, onlar adına kararlar alan ve devamlı iletişim ve yakınlık kurmaya çalışan ebeveynler olarak tarif edilir (Rainey, 2006). Helikopter ebeveynlik kavramı için 1990'da çocuk gelişimi araştırmacıları Foster Cline ve Jim Fay 'Parenting With Love and Logic' isimli kitaplarında 'sorun çıktığında ebeveynler sorunları çözüyor ve çocuklarını kurtarıyor' demişlerdir. Ayrıca bu ebeveynlerin, çocukları için herhangi bir sorun ya da hayal kırıklığıyla yüzleşmek zorunda kalmayacakları mükemmel bir dünya yaratma arzusu içinde olduklarını da ifade etmişlerdir (Lascala, 2019). Hatta, Cline ve Fay 1990'larda bu ebeveynlik kavramını, çocuklarının yaşamlarının her anında takıntılı sayılabilecek oranda aşırı planlayıcı, ilgili, koruyucu ve mükemmelliyetçi ebeveyn tutumu olarak tanımlamışlardır (Lee ve Kang, 2018). 2000'lerin başından itibaren de helikopter ebeveynlik bu çeşit çocuk yetiştirme tarzının bir ifade şekli olmuştur (What is helicopter parenting, 2022).

Kuramsal Açısından Ebeveynlik Kavramı

Psikodinamik modele göre gelişimin esas belirleyicisi olarak yalnızca biyolojik değil toplumsal beklentiler arasında yaşanan çatışmaların da olduğunu söylemek mümkündür. Bu bakış açısında ebeveyn çocuk ilişkisinde duygusal ilişkiler bir aileden başka bir aileye göre farklılaşabilmektedir (Dursun Çirci, 2021). Davranışçı modelde ise davranışın tutumdan daha önemli olduğuna vurgu yapılır. Çocuğun gelişiminde yaşanan bireysel değişimlerin içerisinde bulunduğu öğrenme ortamındaki farklılıkları yansıttığı düşünüldüğünden, davranışçı bakış açısına göre ebeveyn tutumları bu anlamda önemlidir (Darling ve Steinberg, 1993). Bağlanma kuramına göre ise ebeveyni ile güvenli bir bağ oluşturan çocuk, olumlu sosyal ilişkiler kurabilmektedir. Kurulan bu güvenli bağ çocukların toplumdaki beklentilerine yansımakta, ailesinden gördüğü ilgi ve duyarlılığı ilişki halinde olduğu diğer bireylere de yansıtmakta, öz değer ve öz yeterlik duygularını geliştirmektedir. Hümanistik yaklaşıma göre ise birey kendini güçlü yapacak ve öz algısını güçlendirecek birtakım beceri ve kaynaklarla dünyaya gelir. Bu yaklaşımda amaç bireyin bu beceri ve kaynaklarını kendisi için doğru olan noktalara kanalize ederek kullanabilmesidir. Bu anlamda ebeveynlerin destekleyici ve yardım edici tutumları önemsenmektedir. Katı disiplin anlayışları eleştirilir ve çocukların gelişimlerinin desteklenmesinde dıştan denetim yerine içsel denetim geliştirmelerine önem verilir (Aile ve ebeveynlikle ilgili kuramlar, t.y.).

Her kuram ebeveynlik konusunda farklı bakış açıları ortaya koymaktadır. Bu durumun da ebeveynlik ve ebeveynlerin çocuklarına karşı olan yaklaşım stilleri konusunda yapılacak yeni çalışmalara zemin oluşturduğu yorumunda bulunulabilir.

Helikopter Ebeveynlik Kavramı

Bireylerin kimlik oluşumu neticesinde topluma karşı aidiyet hissetmeleri ebeveynlerinin kendilerine dönük davranış ve tutumlarıyla yakından ilintilidir. Sağlıklı çocuk yetiştirme noktasında ebeveynlik kilit öneme sahiptir çünkü her bireyin kişilik gelişimi çocukluk döneminde şekillenmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına dönük tutumlarının, çocuklarının gelişim alanlarının tamamı üzerinde ciddi bir etkisi vardır. Bugün; demokratik, otoriter ve izin verici ebeveyn tutumu gibi pek çok ebeveynlik kavramı vardır ve bu kavramlara ek alan yazında yeni bir kavram olarak helikopter ebeveynlik kavramı gündeme gelmiştir (Çetin ve Avcı, 2020). Alanyazında mevcut geleneksel ebeveynlik tutumları olarak bilinen ve aralarında keskin sınırlar olmasa da ebeveynin genel davranış kalıbına göre isimlendirilmiş olan ebeveyn tutumlarına helikopter ebeveyn kavramı da eklenmiştir (Avcı ve Şatır, 2020). Demokratik tutuma benzerlik gösterse de eğitim ve gelecek endişesiyle bu davranışı sergileyen ebeveynlerin denetimci davranışları aşırıya kaçarak müdahaleci bir şekil almaktadır (Yılmaz ve Büyükbeci, 2019). Bu ebeveynleri, ilgili ebeveynlerden ayıran özellik çocuklarının bağımsız davranışlarına daha az onay vermeleri, onları kaybetme korkusu yaşamaları, devamlı olarak nasihat etmeleri, çocukları adına kararlar vermeleri hatta problemleri onlar adına çözmeleridir (Yılmaz, 2020).

Helikopter ebeveynlik kavramı çoğunlukla lise ya da üniversite çağındaki öğrencilere kendi başlarına yapabilecekleri görevlerde yardımcı olan ebeveynleri tanımlamak için geçerli bir kavram olmakla birlikte (düşük notu varsa hocası ile görüşmek, egzersiz alışkanlıklarını yönetmek gibi) temelde her yaşta uygulanabilen bir ebeveynlik türüdür (Bayless, 2022). Bu tutum, bir çocuğun yaşamını aşırı kontrol edici ve yaşamına ciddi manada dahil olmak anlamına gelir. Bu aslında kişisel sınırların dağıldığı ve aşırı kaygının, bağımsız gelişimin kaybına yol açtığı bir yaklaşımdır (Lawrence, t.y.).

Helikopter ebeveynler ve ebeveynlik terimleri 'şımartan ebeveyn, teselli eden ebeveyn' (https://en.wikipedia.org/wiki/Helicopter_parent) veya 'aşırı ebeveynlik', 'aşırı kontrolcü ebeveynlik' hatta zaman zaman 'kara şahinler' olarak (Padwill vd., 2012; Segrin vd., 2015) ya da 'çim biçme makinesi ebeveynliği', 'teselli edici ebeveyn' veya "buldozer ebeveynliği" şeklinde farklı isimlerle tanımlanmıştır (Bayless, 2022). Popüler basın ise bu tarz ebeveynleri 'helikopterler, havada uçan uçaklar, sinekler, kuşlar, gizli savaşçılar, kara şahinler' şeklinde tanımlamaktadır. Helikopter birey olarak tarif edilen anne, baba, anne ve baba hatta bir öğrencinin herhangi bir yaştaki büyükanne veya büyükbabası bile olabilmektedir. Bu bireyler çoğunlukla çevrede dolaşan, meraklı ve aşırı koruma davranışları sergileyen yetişkinler olarak tarif edilirler (LeMoyn ve Buchanan, 2011). Arslan ve Kırıl'ın (2020) çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ise bu ebeveynler kontrolcü, çocuklarının yanlışlarını kabul etmeyen, çocuk merkezli yaşamını sürdüren, çocuklarının sorumluluklarını kendi üzerlerine alan ve hatta ev ödevlerini bile yapan ebeveynler şeklinde tarif edilmişlerdir. Hangi kavramla ifade edilirse edilsin bu tarz ebeveynlerin en önemli özelliği çocuklarına aşırı odaklanmış olmalarıdır (Rousseau ve Scharf, 2017).

Kuşkusuz çocuk sahibi olmak ve büyümek, sayısız zorluklar ve sürprizler aynı zamanda büyük bir sevinç de ortaya koymaktadır. Ebeveynler çocukları için ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalışır. Anne babaların, kendilerini çocuklarının hayatlarına dahil etme dürtüleri de çoğunlukla koşulsuz sevgiden ileri gelmektedir (Schwartz, t.y.) ancak bu yaklaşımın ciddi bir sorunu çocuğa fayda sağlamasının yanında, onların öğrenimlerini ve gelişimlerini bile sekteye uğratma gibi olumsuz bir yönünün oluşudur (Lipka, 2005).

Helikopter Ebeveynlerin Özellikleri

Çocuklarını devamlı surette yaşamlarının merkezinde tutmaya çalışmak, onlarından sürekli başarı beklemek ve çocukları adına akademik ve sosyal programlar düzenlemek bu ebeveynlikte görülen davranışlar arasında sayılabilir (Ashton James vd., 2013). Hedefleri ideal çocuk yetiştirmek ve çocuklarını negatif yaşantılardan korumak olan bu ebeveynlik stilinde ebeveynler geçmişte kendi yaptıkları hatalara çocuklarının düşmesini istememekte ve bu sebeple de davranışlarının doğruluğuna inanmaktadırlar (Odenweller vd., 2014). Bu ebeveynlik stilene sahip ebeveynler çocuklarına karşı aşırı ilgili, devamlı onları kontrol eden ve çoğunlukla genç yaşta anne baba olan, yeni nesil, tek ya da az çocuklu ebeveynlerle, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ebeveynlerde gözlenmektedir (Kwon vd., 2016).

Bu ebeveynler çocuklarının yaşamlarına aşırı derecede dahil olup onlar adına kararlar alarak çocuklarının sorunlarını çözmek için müdahale edebilirler. Ebeveynlerin çocuklarını korumak adına yaptıkları bazı davranışlar olumlu olsa da ebeveyn katılımını gerektirmeyen durumlarda da zaman zaman bu ebeveynlik tutumunu sergiledikleri olur. Örneğin bir ebeveyn çocuğunun düşük notuna itiraz etmek için çocuğunun profesörüyle ya da çocuğunun iş teklifini ve maaşını görüşmek adına işverenle iletişime geçebilir (Kouros vd., 2017). Bu tür ebeveynler yalnızca havada uçmakla durmakla kalmaz aynı zamanda bir çocuğun ya da gencin yolundaki engelleri ortadan kaldırmaya da çalışır. Üstelik bu davranışlarını gençler üniversitedeyken de uzaktan devam ettirirler. Bu ebeveynliğin çocuklar açısından olumsuz yönü ise onlara dünyayı kendi başlarına nasıl keşfedeceklerini öğrenme fırsatının verilmiyor olmasıdır. Bu durumun negatif duygusal ve zihinsel sağlık yansımaları olabilir. Helikopter ebeveynler her zaman çocuklarının üzerinde gezindiklerini fark etmezler. Bu sebeple de çocuklarının bu ebeveynliğin negatif etkilerini yaşıyor olabileceklerini anlayamazlar (What is helicopter parenting, 2022).

Helikopter ebeveyn tutumu çocuklar daha çok küçükken kendini göstermeye başlayan bir ebeveyn yaklaşımıdır (Hong vd., 2015). Ev ödevlerini yaparken çocuklarının omuzlarının üzerinde durmak, onların her hareketini yönlendirmeye çalışmak, çocuklara 'bunu al, şunu temizle, dik otur, ödevini bitir, çok çalış, teşekkür et' demek ya da günün büyük bir bölümünü çocukların başarısını saplantı haline getirerek geçirmek (Schwartz t.y.) örnek olarak verilebilir; ya da yeteneklerini keşfetmesini ve geliştirmesini engellemek ve onlara bunları yapmamasını

söylemek, yeni yürümeye başladıkları dönemde çocuklarını devamlı surette gölgelemek, her davranışına yön vermeye çalışmak ve yalnız kalmalarına izin vermemek, ev ödevlerini yaparken veya okul projelerinde orantısız yardım sağlamak, sorunlarını çözmesine izin vermemek, seçimlerine karışmak, akademik çalışmalarına fazla müdahil olmak, onların yapmaları gereken sorumlulukları üzerlerine almak, onları başarısızlıktan korumaya çalışmak söylenebilir (Lawrence, t.y.). Hatta Asya’da ebeveynlerin çocuklarının sınav günlerinde sınavları bitene kadar onlarını beklemesi ve çocukları ergen olana hatta liseye başlayana kadar da bu tarz davranışlarını sürdürmeleri sık görülen bir davranış şeklidir (Ganaprakasam vd., 2018). Bu ebeveynlerin davranışları çocuklarının yetişkinlik yıllarında da devam edip, onların üniversite ve iş yaşamlarında da müdahaleci tutumlarını sürdürmektedirler. Araştırmacıların çalışmalarında ilginç buldukları bir şeyse bu ebeveynlerin çocuklarına başarının aracı olarak kopya çekme ve zorbalık yapma gibi ahlaki olmayan davranışları tavsiye ediyor olmalarıdır (Vinson, 2013).

Helikopter ebeveynler sürekli olarak çocuklarının etrafında dolanan, her problemle karşılaştıklarında onları problemlerinden kurtaran ve çabucak çocuklarının yanında olan, onlarını strese karşı koruyan, sürekli destek olan, onay veren ve çocuklarının çevresinde dönüp duran ebeveynlerdir (Hirsch ve Goldberger, 2010). Helikopter ebeveynlik, tipik ebeveynlik çizgisini aşan ve çocukların bağımsız olma fırsatlarını da engelleyen bir ebeveyn yaklaşımıdır (Flower, 2021).

Bugün çocuklar geçmiş jenerasyonlara nazaran birtakım farklılıklarla büyümektedir. Teknolojik gelişmeler (cep telefonunun yaygınlaşması gibi) bunlara örnek verilebilir. Cep telefonları, ebeveynlerin çocuklarını devamlı olarak takip etmelerine imkân sağlamakta ve çocuklarının yaşamlarına katılımlarını ve müdahalelerini de farklılaştırmaktadır (Fidan ve Seferoğlu, 2020). Bu anlamda cep telefonlarının ebeveynlik davranışlarını arttırdığı da göz ardı edilemeyecek bir gerçektir (Miller Ott vd., 2014). Cep telefonlarının gelişimiyle birlikte ebeveynler her zamankinden daha fazla bilgiye erişim imkanını da yakalamıştır. Çocuklarına yardım edebilmek ve onları korumak içinse tam manasıyla helikopter olarak her şeye reaksiyon veren ebeveynlere evrilmektedirler. Bu anlamda cep telefonları elektronik göbek bağı olarak tarif edilebilmektedir (Chen ve Katz, 2009). Özetle, teknolojinin gelişimiyle beraber telefonlar çocuk ve ebeveynler arasında görünmez bir bağ yaratmıştır (Kelly vd., 2017). Hatta o kadar ki bu ebeveynler çocuklarını GPS ile izleme, gizli dadı kameraları gibi pek çok güvenlik ve izleme cihazlarıyla abartılmış bir koruyucu pozisyon almakta, onlara daha küçük yaşlardan itibaren sınırlı özgürlük alanı sunmaktadırlar (Vinson, 2013).

Demokratik aile tutumlarına benzer tutumlar sergilemekle birlikte bu ebeveynlerin kontrol edici yaklaşımları, çocuklarının eğitimleri ve gelecekte rekabet edebilir olabilmeleri üzerine yoğunlaşmalarından ötürü müdahaleci bir hal almaktadır. Helikopter ebeveynleri, ilgili ebeveynlerden ayıran yön bağımsızlığı daha az desteklemeleri ve ayrılık korkusu yaşamalarıdır (Lemoyne ve Buchanan, 2011). Bu ebeveynlerin tutumları dikkatlice incelendiğinde davranışlarının altında yatan nedenin, ebeveynlerin kendi egoları olduğu belirtilmiştir (Odenweller vd., 2014). Esasen anne babaların iletişimleri bize bu ebeveyn tutumu hakkında da bir ipucu vermektedir. Bu tutuma sahip ebeveynler çoğunlukla ‘biz bugün resim yaptık’, ‘bugün okulda yıldız aldık’ gibi çoğul özne kullanarak çocuklarının adına konuşmayı tercih etmektedir (Kelly vd., 2017). Bu ebeveynler için çocuklarının hatalarında mutlaka suçlayacak birileri olur. Eğitim alıyorsa öğretmeni, çalışıyorsa işvereni suçlayabilir ve çocuklarının hakkını devamlı savunma gayreti içinde olabilirler (Dönmez, 2019).

Helikopter ebeveynlerin çocuklarının yaşamları ve gelecekleriyle aşırı endişelendikleri, yaşamla ilgili güvensizlikleri, kendi hayatlarındaki ihmalleri çocuklarına yaşatmama gayreti ve diğer ebeveynlerin gözünde ilgisiz olma korkusuyla edinilen çevre baskısı gibi sebeplerle bu tutumu sergiledikleri ifade edilmektedir (Yılmaz, 2020). Bu ebeveynlerin çocuklarının bedensel, akademik, toplumsal ve duygusal yaşamlarıyla ilgili olası olumsuz sonuçlardan aşırı kaygı ve korku duymaları bu tutumlarının en ciddi nedenleri arasında sayılabilir (Luebbe vd., 2016). Helikopter ebeveynlerin bu yaklaşımlarını terk etmeleri kolay olmamaktadır. Çünkü çoğu ebeveyn tutum ve davranışlarının doğru olduğu konusunda emindir (Schiffirin vd., 2014). Değişim içinse çoğu zaman psikolojik destek almak gerekebilmektedir (Loftis, 2014).

Helikopter Ebeveynliğin Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Helikopter ebeveyn olmanın birkaç avantajı vardır ancak bunlar kısa ömürlüdür. Örneğin çocuklar küçükken bu ebeveynin varlığında genellikle daha az zarar görür ve bu kötü bir şey değildir. Çünkü çocukların birincil bağlanma figürleri olarak ebeveynlerine ihtiyaçları vardır ancak bu çocuklar büyüdükçe bazı akranlarının sahip olduğu pek çok pratiğe sahip olmadıklarından zor zamanlarda tek başlarına mücadele etme noktasında ihtiyaç duydukları becerilerden yoksun kalabilmektedir (Lascale, 2019).

Ebeveynler çocuklarının gelecekle ilgili endişelendiklerinde çocuklarını yakından takip etmeleri ve ellerinden geldiğince başarılı olmalarına yardımcı olmaları gerektiğini düşünürler. Bu bir noktaya kadar iyi bir şeydir ancak bu ilgi ve yakınlık helikopter ebeveynliğe geçiş noktasına ulaştığında çocuklar acı çekmeye başlar. Bazen de ebeveynler gençlerin davranışlarını ve başarılarını kendilerinin ebeveynlik becerilerinin bir yansıması olarak görürler. Gençlerin, başarısızlıklardan kaçınmasına ve olabileceklerinin en iyisi olmalarına yardımcı olmak için fazladan mesai yaparlar. Gençlerin, genç yetişkinler olurken rehberliğe ve desteğe ihtiyaçları olduğuna şüphe yoktur ancak gençlerin olgunlaşması ve gelişmesi için ebeveynlerin sınırlara saygı duyması da gerekmektedir (What is helicopter parenting, 2022).

Helikopter ebeveynlik stiline sahip ebeveynlerle ilgili yapılan çalışmalara göz attığımızda Padilla Walker ve Nelson'a (2012) göre bu ebeveynlik tarzının ergen yaşam tarzının neredeyse her bölümünü (karar verme, arkadaş edinme ve kıyafet seçimi dahil) etkilerken, Arnett'e (2014) göre gelişmekte olan yetişkinlerin kendilerini keşfetme ve kendilerine güvenme hedeflerine ulaşma becerilerine müdahale ettiği için negatif çıktılarla sonuçlanır. Odenweller vd. (2014) çalışmalarında, ilerleyen dönemlerde çocukları üzerindeki kontrolü ve aşırı ilgiyi ve korumayı azaltan ya da bırakan ebeveynlerin çocuklarının yaşamlarını yönetememe, karar verememe, onay alma, dış kontrollü olma gibi negatif durumlarla karşı karşıya kaldıklarını ve bu tarz ebeveynlere sahip çocukların nevroitik, diğerlerine bağımlı, problemleri ile baş etmede yetersiz bir duruş sergilediklerini ortaya koymuşlardır. Singapur Ulusal Üniversitesi'nden Journal of Personality'de yayınlanan 2016 tarihli bir araştırmada akademik performans konusunda yüksek beklentileri olan veya bir hata yaptıklarında aşırı tepki veren, araya giren ebeveynleri olan çocukların daha fazla özeleştirel, endişeli veya depresif olma eğiliminde oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Schwartz t.y.). Ganaprakasam vd. (2018) çalışmalarında genel olarak bu ebeveynliğin ergenlerin zihinsel sağlığı üzerinde yıkıcı bir etkiye sebep olduğunu ve öğrenme konusunda öz yeterlilikle negatif yönde bir ilişkide olduğunu ve ergenlerin dünyayı keşfetmelerine izin vermeden onları aşırı derecede korumanın, gençlerin bağımsız olarak gelişimlerinin doğasını bozacağı ve uyumsuz davranışlara yol açacağı sonucuna ulaşılmıştır. Okant Yaşın (2018) ise çalışmasında ise helikopter ebeveyne sahip Y kuşağının kendilerini başarılı görmediğini, kendilerini geliştirmek maksatlı önlerine hedefler koyamadıklarını ve iş doyumunu yaşamadıklarını çalışma sonucunda ulaşılmıştır. Eberly Lewis vd. (2018) göre helikopter ebeveyne sahip bazı çocuklarda hak görme hissinin aşırı gelişiminin ego enflasyonu olarak da ifade edilebilen ve narsist kişiliğe uzanan problemlere yol açabilmektedir. Yılmaz (2020) çalışmasında annelerin 3/1'nin, babaların da 7/1'nin helikopter ebeveyn tutumuna sahip olduğu; What is helicopter parenting'e (2022) göre 300'den fazla üniversite öğrencisi ile yapılan bir araştırmada ise helikopter ebeveyne sahip çocukların psikolojik iyi oluş puanlarının diğerlerine göre daha düşük bulunduğu, anksiyete ve depresyon için reçeteli ilaç kullanma ve sıkıntılı duygular içinse kendi kendine ilaç tedavisi olarak reçetesiz ağrı kesici ilaç alma olasılıklarının oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 2010'da New Hampshire'daki Keene State College'da psikolog olan araştırmacı Neil Montgomery çalışmasında aşırı korumacı ebeveynlerin çocukluk ve ergenlik dönemini uzattığını ve çocukların kişilikleri üzerinde kalıcı bir etkisinin olabileceğini, bu ebeveyne sahip öğrencilerin yeni fikir ve eylemlere daha az açık olma eğiliminde olduklarını ve daha savunmasız, endişeli, bağımlı olduklarını; aşırı kontrolcü ebeveynlere sahip olduklarını bildiren öğrencilerin diğerlerine göre daha yüksek düzeyde kaygı ve depresyon yaşadıklarını ve yaşamdan daha az tatmin oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ankaralı ve Savaş (2021) çalışmalarında ebeveynlerin çocukları adına en doğrusunu bildikleri gerekçesiyle çocuklarını bedensel ve duygusal olumsuzluklardan korumak adına sergiledikleri bu yaklaşımın çocuk üzerinde negatif sonuçlarının oldukça çok olduğunu ve bu tutumun etkisinin ve olumsuzluklarının en fazla çocukta görülse bile çocukla iletişim halinde olan herkesi zorda bırakarak kötü hissettirmesi sebebiyle de duygusal şiddet olarak değerlendirilebileceğini ifade etmişlerdir. Arslan ve Kırıl (2022) çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin çoğunluğun bu ebeveyn stiline sahip anne babaların çocuklarının akademik başarılarının düşük olduğunu ve kapasitelerinin altında başarı gösterdikleri sonucuna

ulaşmışlardır. Cutright (2008) ve Florida State University (2016) (aktaran Yılmaz, 2020) çalışmaları ise bu ebeveynlik tutumunun olumlu sonuçlarının olabileceğini vurgulayan araştırmalar arasında gösterilebilir.

Helikopter ebeveynlik ile yapılmış çalışmalara göz attığımızda bu ebeveynliğin ortaya koyduğu en ciddi problem ‘bu şeyi kendim yapmam noktasında annem babam bana güvenmiyor’ mesajıdır. Bu da kendine güven ve özsaygının azalmasına yol açan bir durumdur (Kouros vd., 2017). Anne babaları karşısında büyük bir teslimiyet sergileyen bu çocukların aldıkları azıcık sorumluluklar yaşamı onlar adına kolay hale getirirse de ilerleyen süreçte sorumluluk almaları gereken durumları yönetemeyecek bireyler haline getirecektir (Beyaz ve Dalkılıç, 2021). Aşırı koruma ve kısıtlayıcı tutum, ilgisiz ya da reddedici tutumla büyüyen çocuklarda demokratik tutumla büyüyen çocuklara kıyasla tırnak yeme, göz kontağı kuramama, kekeleme gibi fiziksel özellikler, utanç, yetersizlik, başarısızlık duygusu gibi ruhsal ve bilişsel belirtiler gösteren sosyal kaygı yaşama durumlarına daha sık rastlanmaktadır. Bunun nedeni ise bu tutumlarla çocuğun onay görmemesi, destekten yoksun bırakılarak kabul görme ihtiyacının karşılanmamasıdır. Özetle bu çocuklar sosyal kaygılı bireyler olarak yetişmekte, duygusal özerklikleriye gelişmemektedir (Ekşi vd., 2020)

Çalışmalar helikopter ebeveynine sahip olmanın yetişkinlik döneminde olumludan çok negatif etkileri olduğu yönündedir. Bu durum yetişkin olduklarında da bireylerde problem çözme ve karar verme becerilerini, fiziksel ve zihinsel sağlıklarını ve genel manada iyi olma hallerini negatif etkilediğini ortaya koymaktadır (Reed vd., 2016). Helikopter ebeveynlerin niyetleri kuşkusuz iyi ve olumludur. “Çocuğa dönük devamlı surette destek olmak ve onların çevresinde dönmek” ebeveynlerce çocuklarını yorgunluktan, üzüntüden uzak tutmayı hedefler (Segrin vd., 2012) ancak bu iyi niyetli davranış ve tutumlar çocuklarının gelişim sürecinde beklenmeyen bir takım negatif çıktılar da beraberinde getirebilecektir. Bu sebeple bu tür ebeveynliğin sebepleri, çocuk ve gençler üstündeki sonuçları giderek daha fazla önem kazanmaktadır (Güçlü ve Çok, 2021). Bu ebeveynlik yaklaşımı anne, baba ve çocuğu o an için etkilemeyip, tüm yaşamı etkileyen bir yaklaşımdır. Bu davranışı ortaya koyan ebeveynlerin beklentileri ve niyetleri iyi olsa bile bu yaklaşımın çocuklar üzerinde negatif etkilerinin olduğu ifade edilmiştir (Çetin ve Avcı, 2020). Kwon vd., (2017) çalışmalarında farklı kültürlerde yaşayan helikopter ebeveynlerin aynı özelliklere sahip oldukları sonucuna ulaşmışlar ve bu ebeveynliğin kültürler üstü bir yaklaşım olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu bilgiler ışığında gerek ülkemizde yeni bir kavram olarak tartışılmaya başlanan gerekse de konuyla ilgili az sayıda yapılmış çalışma ve dünya literatüründeki araştırmalar bu ebeveynlik tutumunun çocukların kişilik gelişimleri üzerinde ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Geçici değil uzun soluklu olarak çocukların gelişimleri üzerinde etkili olması ve yaklaşımın çocuklar üzerindeki yansımaları bu ebeveynlik tutumunu araştırma konusu haline getirmiştir.

Sonuç

Değişen ve dönüşen dünyada ekonomik, politik, duygusal pek çok faktörün de etkisiyle günümüzde çekirdek ailelerde ebeveynler çocuklarını gözlemlemek, korumak kollamak adına çok daha fazla zaman harcamakta ve yaşanan pek çok gelişme onları farkında olmadan helikopter ebeveyn tutumları sergilemelerine sebep olmaktadır. Padilla Walker ve Nelson (2012) çalışmalarında bu ebeveynliğin önüne geçebilmenin, helikopter bir ebeveyni bu tutumundan vazgeçirmekten daha etkin ve kolay olduğunu ifade etmişlerdir. Yılmaz (2020) ise bu tespitten hareketle ebeveynlerin çocuk sahibi olmadan önce bu konuda eğitim almalarının önemini vurgulamaktadır.

Helikopter ebeveynler çocuklarına olan bu yaklaşımları ile aslında onları sorunlardan uzak tutmaya çalışsalar da temelde bu davranış stilleri çocukları zorluklar karşısında savunmasız bırakabilmektedir. İyi niyetli olarak yapıldığı düşünülse de bu tarz yaklaşımlar ilerleyen süreçlerde çocukların yaşamlarında istenmeyen sonuçlarla karşılaşmalarına çıkabilmekte ve gelişimleri üzerinde negatif etkiler yaratabilmektedir. Çocuk odaklı yaşamak, çocukları için devamlı surette endişelenmek, onları pamuklara sarmak ebeveynlerin de yaşamlarını kısıtlayan, yaşam kalitelerini düşüren bir etken olarak karşılaşmalarına çıkabilir.

Helikopter ebeveynlik tutumu bireylerde yeterlilik duygusu hissetmeyi engelleyebilir. Çünkü bu tutum çocuklara ‘yeteneklerine güvenmiyorum’ mesajı verebilir. Çocukların problemleri ebeveynleri tarafından çözüldüğünde çocuklar kendi problemlerini çözecek özgüven ve yeterliliği geliştiremeyebilirler. Bu ebeveynlik, ebeveyn çocuk ilişkisini zorlayabilir. Ebeveynler, fikirlerini ve değerlerini dikte etmek yerine çocuklarının korkularını ve kaygılarını

hissetmeye çalışarak ve zorlandıkları konularda onları dinleyerek daha çok yardımcı olabilirler. Çocukların, yaptıkları seçimlerinin sorumluluğunu almalarına destek olmak gerekir. Onlar adına problemleri çözmek ya da çözmeye çalışmak ve kontrolcü olmak gelişimlerini negatif yönde etkileyebilir. Bunun yerine sorun yaşadıklarında fikirler sunmak, onları dinlemek onlara daha iyi hissettirebilir. Başarısız olmalarına fırsat vermek onlara başarısızlığın yaşamın normal akışı içinde kaçınılmaz bir durum olduğunu ve başarısızlıktan başarı çıkarmayı öğretme noktasında faydalı olabilir. Bu durumu avantaja çevirerek aslında neyi yanlış yaptıklarını kendileri çok daha iyi fark edebilirler. Zayıf ve güçlü oldukları yönlerini, yeteneklerini, hayallerini, yaşamdan beklentilerini keşfetmelerine destek olmak, onların da bir birey olduğunu kabul etmek ve bu yönde davranmak faydalı olabilir.

Helikopter ebeveynlik tutumunun uzun vadede ortaya koyduğu olumsuz sonuçlarına dair yurtdışında pek çok çalışma yapılmış olmasına karşın, Türkiye’de bu konuyla ilgili geniş kapsamlı çalışmalara rastlamak pek mümkün değildir. Alanyazın tarandığında da birkaç çalışma haricinde bilimsel veriye ulaşmak mümkün gözükmemektedir. Zaten helikopter ebeveynlik konusu ile ilgili bilimsel çalışmaların tarihi de ülkemizde oldukça yenidir. Kavram, bilimsel anlamda ilk kez Yılmaz (2019) tarafından ele alınmıştır.

Yılmaz (2019) çalışmasında Türkiye’de annelerin 3/1’nin, babalarınsa 7/1’nin helikopter ebeveyn tutumuna sahip oldukları, annelerinse babalara oranla daha fazla helikopter tutum sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca tek çocuklu ve büyükşehirlerde yaşayan ebeveynlerde helikopter tutumun daha fazla gözlemlendiği çalışmada ortaya konmuştur (Yılmaz, 2019). Çalışmaya göz attığımızda annelerin daha fazla Helikopter ebeveyn tutumu sergilediklerini görmekteyiz. Bunun sebebi olarak annelerin çocuklarının bakımı ile daha yakından ilgilenen kişiler olduğu ve genel olarak ülkemizde babaların çocuk bakımında geri planda olduğu yorumunda bulunulabilir. Bu durum annelerin daha fazla Helikopter ebeveyn davranışları sergilediği şeklinde yorumlanabilir. Büyükşehirler günümüzde gerek dünyada gerekse de ülkemizde kalabalık ve güvenlik sorunu olan yerlerdir. Büyükşehirlerde yaşayan ebeveynlerin de bu anlamda daha kaygılı oldukları ve bu endişelerinden ötürü daha fazla Helikopter ebeveyn tutumu sergiledikleri söylenebilir. Çünkü çocuklarının nerede, kiminle ve ne yaptığını bilmek her anne babanın hakkıdır. Ancak bu kontrol etme güdüsü çocuğun yaşamını kısıtlayan ve onun kişisel alanına fazla müdahale etme noktasına vardığında ebeveyn ve çocuk arasında problemlerin yaşanması kaçınılmaz olabilir. Günümüzde aile yapıları pek çok sebepten ötürü çekirdek aile yapısına dönüşmüş ve aileler genellikle 1-2 çocuklu yapıya evrilmiştir. Tek çocuklu aileler de azımsanmayacak ölçüde fazladır. Tabii ki bunun ekonomik, sosyal pek çok sebebi söz konusudur. Yapılan çalışmalar birden çok çocuğu olan ailelerin, ilk çocuklarına karşı ortaya koydukları helikopter tutumun, diğer kardeşlere oranla daha fazla olduğu şeklindedir. Bu çalışmada ortaya çıkan sonucu da bu anlamda; ilk çocukları olmaları sebebiyle ebeveynlerin çocuklarına karşı Helikopter tutumlarını fazlaca ortaya koydukları şeklinde yorumlanabilir. Coşkun ve Katıtaş (2021) geniş kapsamlı çalışmalarında ise Helikopter ebeveynliğin popüler basında yer aldığı kadar yaygın olmadığı ve eğitimle de net bir bağının olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu noktada güncel bir çalışma olması açısından kıymetli bir araştırma olduğu söylenebilir.

Ülkemizde farklı coğrafya ve kültürlerde farklı yaş gurubundan çocuklarla yapılacak çalışmaların ülkemizde Helikopter ebeveynliğin durumu görmek adına alana ciddi katkılar yapabileceği söylenebilir. Yabancı literatür tarandığında karşımıza oldukça fazla araştırma çıkarken, ülkemizdeki çalışma sayısı oldukça azdır. Ülkemizde yapılacak çalışmalarla ebeveynlerin çocuklarına karşı olan davranışlarında Helikopter ebeveynlik tutumlarını hangi oranda sergilediklerini görebilmek, yurtdışında yapılmış olan araştırmalarla karşılaştırmalı çalışmalar yapabilmek adına önemli olabilir. Çünkü bir kültürde normal kabul edilen bir davranış bir başka kültürde normal kabul edilmeyebilir. Türkiye’de bu alanda yapılmış çalışmaların oldukça az oluşu konunun güncelliğini koruduğunu göstermektedir. Kültüre özgü ölçek çalışmalarıyla yapılacak yeni araştırmalarla ülkenin farklı coğrafyalarında ve ülke genelinde Helikopter ebeveynlik stiline durumunu görmek ve alınacak tedbirlerle her alanda ilgili adımları atmak bu anlamda önemli durmaktadır.

Kaynakça

Ankaralı, F. ve Savaş, G. (2021). Okul öncesi çocuklarda öğretmen açısından helikopter

- ebeveyn tutumlarının şiddet bağlamında değerlendirilmesi. *Sosyoloji Dergisi*, 41-42, 117-143.
- Arnett, J. J. (2014). Presidential address: The emergence of emerging adulthood: A personal history. *Emerging Adulthood*, 2, 155–162.
- Arslan, P. ve Kıral, B. (2022). İlkokul öğretmenlerinin aşırı koruyucu (helikopter) velilerle ilgili deneyimleri: Bir fenomenoloji çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 55(3), 827-882
- Ashton James, C. E., Kushlev, K., ve Dunn, E. W. (2013). Parents reap what they sow: Child-centrism and parental well-being. *Social Psychological and Personality Science*, 4(6), 635-642. <https://doi.org/10.1177/1948550613479804>
- Avcı, S. Ç. ve Şatır, D. G. (2020). Yeni bir kavram: Helikopter ebeveynlik. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 163-168.
- Aydoğdu, F. ve Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2).
- Bayless, K. (2022). *What is helicopter parenting?* <https://www.parents.com/parenting/parenting/> Erişim tarihi: 21 Ekim 2022
- Betül, Y. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumunun diskriminant analiziyle belirlenmesi ve benlik saygısı ile olan ilişkisinin değerlendirilmesi üzerine bir uygulama*. [Yayınlanmış yüksek lisans tezi]. Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Beyaz, E. ve Dalkılıç, M. (2021) Helikopter ebeveynlik. *Scientific Developments for Health and Life Science*, 587.
- Chen, Y., ve Katz, J. E. (2009). Extending family to school life: College students' use of the mobile phone. *International Journal of Human-Computer Studies*, 67(2), 179-191. <https://doi.org/10.1016/j.ijhcs.2008.09.002>
- Checa, P. ve Abundis- Gutierrez, A. (2017). Parenting and temperament influence on school success in 9-13 year olds. *Frontiers in Psychology*, 8, 543.
- Coşkun, B. ve Katıtaş, S. (2021). Kantarın topuzunu kaçırmak: Helikopter ebeveynlik ve eğitsel değişkenlerle ilişkisi üzerine bir tarama. *Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(3), 1053-1069. doi.org/10.30783/nevsosbilen.914927
- Çetin Avcı, S. ve Güleç Şatır, D. (2020) Yeni bir kavram: Helikopter ebeveynlik. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 163-168. DOI: 10.38108/ouhcd.738884
- Darling, N. ve Steinberg, L. (1993). Parenting style as context. *An integrative model. Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496.
- Dursun Çirci, C. (2021). Helikopter ebeveynin yeni nesil çocukları. *Sanat ve Sosyal Bilimler Sempozyumu*. Paradigma Akademi (369-388).
- Eberly Lewis, M. B., Vera Hughes, M. ve Coetzee, T. M. (2018). Parenting and Adolescent Grandiose Narcissism: Mediation through Independent Self-Construct and Need for Positive Approval. *The Journal of Genetic Psychology*, 179(4), 207-218.
- Ekşi, H., Barış, Ş., ve Demir, İ. (2020). Ergenlerde helikopter ebeveyn tutumu, şişirilmiş benlik: duygusal özerklik, sosyal kaygı değişkenlerinin aracı etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 83-100.
- Dönmez, D. (2019). *Yeni nesil ebeveynlik ve sosyal medya bağlamında blogger anneler*. [Yayınlanmış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Enç, M. (1980). *Ruh bilimleri terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumları Yayınları.
- Ersanlı, K. (1991). *Benliğin gelişimi ve görevleri*. Samsun: Kardeşler Matbaası.
- Fidan, A. ve Seferoğlu, S. S. (2020). Online environments and digital parenting: An investigation approaches, problems and recommended solutions. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 9(2), 352-372.

- Flower, A. T. (2021). 'The Effects of Helicopter Parenting in Emerging Adulthood: An Investigation of the Roles of Involvement and Perceived Intrusiveness'. *Honors Theses*, 315.
- Ganaprakasam, C., Davaidass, K. S. ve Muniandy, S. C. (2018). Helicopter parenting and psychological consequences among adolescent. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 8(6).
- Güçlü, C., H. ve Çok, F. (2021). Helikopter ana babalık ve gençler üzerindeki gelişimsel etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 4(7),134-150.
- Hirsch, D. ve Goldberger, E. (2010). Hovering practices in and outside the classroom. *About Campus*, 14(6): 30- 32.
- Hong, J. C., Hwang, M. Y., Kuo, Y. C. ve Hsu, W. Y. (2015). Parental monitoring and helicopter parenting relevant to vocational student's procrastination and selfregulated learning. *Learning and Individual Differences*, XLII, 139-146.
- Kaya, M. (1997). Ailede anne baba tutumlarının çocuğun kişilik ve benlik gelişimindeki rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9(9), 193-204.
- Kaya, A. Bozaslan, H. ve Genç, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225.
- Kelly, L. Duran R. L. ve Miller Ott A. E. (2017). Helicopter parenting and cell-phone contact between parents and children in college. *Southern Communication Journal*, 82(2), 102-114.
- Kouros, C., Pruitt, M., Ekas, N., Kiriaki, R., ve Sunderland, M. (2017). Helicopter parenting, autonomy support, and college students' mental health and well-being: The moderating role of sex and ethnicity. *J Child Fam Stud*, 26, 939-949.
- Kwon, K. A., Yoo, G., ve Bingham, G. E. (2016). Helicopter parenting in emerging adulthood: Support or barrier for Korean college students psychological adjustment?. *Journal of Child and Family Studies*, 25(1), 136-145. <https://doi.org/10.1007/s10826-015-0195-6>
- Kwon, K. A., Yoo, G., ve De Gagne, J. (2017). Does culture matter? A qualitative inquiry of helicopter parenting in Korean American College students. *Journal of Child and Family Studies*, 26(7), 1979-1990.
- Lascala, M. (2019). What is helicopter parenting? Experts say it's too much for kids. <https://www.goodhousekeeping.com/life/parenting/> Erişim tarihi: 21 Ekim 2022
- Laurence, V. H. de J. (t.y.). What is a 'helicopter parent?'. <https://www.internationalschoolparent.com/> Erişim tarihi: 21 Ekim 2022
- Lee J, Kang S. (2018). Perceived helicopter parenting and Korean emerging adults' psychological adjustment: The mediational role of parent-child affection and pressure from parental career expectations. *Journal of Child and Family Studies*, 27(11), 3672-3686.
- Lemoyne, T. ve Buchanan, T. (2011). Does 'hovering' matter? helicopter parenting and its effect on well-being. *Sociological Spectrum*, 31(4): 399-418.
- Lipka, S. (2005). State legislators as co-pilots: some helicopter parents play politics to protect their children's interests on campuses. *Chronicle of Higher Education*, 52(17), 22-23.
- Loftis, L. (2014). Things we don't discuss about helicopter parenting but should. <http://thefederalist.com/> Erişim tarihi: 22 Ekim 2022
- Luebbe, A. M., Mancini, K. J., Kiel, E. J., Spangler, Brooke, R., Smlak, J. L., ve Fussner, L. M. (2016). Dimensionality of helicopter parenting and relations to emotional, decision-making and academic functioning in emerging. *Adults Assessment*, 25(7): 841-857.
- Miller Ott, A. E., Kelly, L., ve Duran, R. L. (2014). Cell phone usage expectations, closeness, and relationship satisfaction between parents and their emerging adults in college. *Emerging Adulthood*, 2(4), 313-323.
- Odenweller, K. G., Booth-Butterfield, M., ve Weber, K. (2014). Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for Millennials. *Communication*

- Studies*, 65(4), 407-425. <https://doi.org/10.1080/10510974.2013.811434>.
- Okant, Yaşın, Ç. (2018). *Helikopter ebeveyn sahibi y kuşağının iş ve yaşam tatmini üzerine sosyolojik bir analiz* [Yayınlanmış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Padilla, Walker, L. M. ve Nelson, L. J. (2012). Black hawk down?: Establishing helicopter parenting as a distinct construct from other forms of parental control during emerging adulthood. *Journal of Adolescence*, 35, 1177-1190.
- Rainey, A. (2006). Survey provides further evidence of high parental involvement with college students. *Chronicle of Higher Education*, 52.
- Reed, K., Duncan, J. M., Lucier, G. M., Fixelle, C. ve Ferrarro, A. J. (2016), Helicopter parenting and emerging adult self-efficacy: implications for mental and physical health, *Journal of Child and Family Studies*, 25(10): 3136-3149.
- Rousseau, S. ve Scharf, M. (2017). Why people helicopter parent? an actor partner interdependence study of maternal and paternal prevention/promotion focus and interpersonal/self regret. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(7): 919- 935.
- Schiffirin H. H., Liss, M., Mclean, H. M., Geary, K. A., Erchull, M. J. ve Tashner, T. (2014). Helping or hovering? the effects of helicopter parenting on college students' well-being. *Journal of Child and Family Studies*, 23(3): 548-557.
- Schwartz, S. (t.y.), Helicopter parenting: from good intentions to poor outcomes. <https://www.gottman.com/blog/helicopter-parenting-good-intentions-poor-outcomes/> Erişim tarihi: 21 Ekim 2022
- Seçkin, Ş. ve Hasanoğlu, A. (2016). *Çocukta rezilyans* (1. baskı). Remzi Kitabevi.
- Segrin, C. Wosidlo, A. Givertz, M. Bauer, A. ve Taylor, M. (2012). The association between overparenting, parent-child communication, and entitlement and adaptive traits in adult children. *Family Relations*, 61(2), 237-252.
- Segrin, C., Givertz, M., Swaitkowski, P. ve Montgomery, N, (2015). Overparenting is Associated with Child Problems and a Critical Family Environment. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 470-479.
- Vinson, K, (2013). Hovering too Close: the ramifications of helicopter parenting. *Georgia State University Law Review*, 29(2).
- Yılmaz, H. (2020). Türkiye'de helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin demografik özellikleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(46), 133-160. /doi.org/10.21560/spcd.v20i54504.540233
- Yılmaz, H., ve Büyükcebeci, A. (2019). Bazı pozitif psikoloji kavramları açısından helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54), 707-744.
- What is helicopter parenting? (2022). <https://www.newportacademy.com/resources/restoring-families/the-effects-of-helicopter-parenting/> Erişim tarihi: 21 Ekim 2022
- Wikipedia (t.y.). Helicopter parent. https://en.wikipedia.org/wiki/Helicopter_parent. Erişim tarihi: 22 Ekim 2022
- Aile ve Ebeveynlikle İlgili Kuramlar (t.y.). <http://www.mabasara.com/ABE-Kuram-1.pdf>